

Terek és változások

Ki ne hallotta volna már imígyen dicsérni a Széchenyi tereket: Közép-Európa egyik legszebb és legnagyobb központi tere. S alighanem igaza van a dicséretnek, mint ahogyan általában jogosan vagyunk büszkék parkjainkra, tereinkre, a Móra sétánytól az újszegedi ligetig, az Aradi vértanúk terétől a Bartók Béla térig. Pedig hát az is tény, hogy e büszkeségünk nem lehet régi keletű, mert hiszen Szegeden még jónéhány ezren emlékeznek azokra az időkre, amikor a Bartók Béla tér még halpiac volt, vagy amikor még nemcsak a Roosevelt téren álltak az árusok asztalai, hanem a Lenin körúton, a Centrum környékén is sátrak sorakoztak, s ugyancsak a Lenin körúton, a Radnóti gimnáziummal szemben vastagon borította a járdát a piacoló kocsiokról lehullott szalma. Igaz, e piacok lassanként eltűntek, de például a Honvéd tér még ezelőtt tíz évvel is kisebbfajta dzsungel volt.

A város díszel

Azután megkezdődtek a változások. Meglehetősen gyorsan, s talán nagyon is észrevétlenül zajlottak le. Igaz, láttuk, tudtuk, hogyan változik egy-egy tér, de aztán napok alatt elfogadtuk az újat, s olyan természetesen használtuk, mintha mindig is meglett volna. Még akkor is, ha születése idején kicsit értetlenül néztük az újat, mint például a Széchenyi tér esetében.

Magam is tanúja voltam, hogy amikor 1965-ben bontották a Széchenyi tér vas korlátjait, sokan morogtak az építők: — Mi a csodának ezt lebontani? Szépek ezek a korlátok, évtizedekig jól megvoltunk vele, no meg hozzá tartoznak a tér hangulatához. Miért bontják hát le?

Aztán eltűntek a korlátok, s ma már senkinek sem hiányoznak, s a tér is megtartotta azt az elrendezést, amit 1890 táján adtak neki építői. Különálló parkjait, szobraival, medencéivel, gyönyörű platánsorával és a környező épületekkel valóban dísz Szegednek a Széchenyi tér. Díszé csakugyan, mint például a Tisza-parti parkok sávja. E parkok is csak 1960 után születtek, illetve születtek újjá. Hiszen a Korányi rakparton a hatvanas évek elején még a kisvasút sínei húzódtak, s csak akkoriban született park helyettük. A Móra park mostani képe is 1960 után alakult ki, a Tanácsköztársaság útjának átépítésekor. Ekkor tűntek el innen is a korlátok. A most épülő új rakparttal és partfallal együtt méginkább teljesítheti hivatását a sétány, hiszen végre a Tisza is a város része lesz.

Díszítik a várost ezek a zöldterületek, parkok és terek, mint például az Aradi vértanúk tere, amelyet 1971-ben építettek át, hogy a Dóm tér „előszobája” legyen, a szabadtéri játékok előtere. Jól is látja el új feladatát a tér gyalogútjaival, padjaival, parkjaival és szándékosan szűkre épített útjaival amelyek az autóforgalmat kívánják más utakra terelni. Szép az új tér, ahol a vízmedence környéke a kisebb-nagyobb gyerekek kedvenc játszótérévé vált. Ugyancsak díszre válhat Szegednek az átépített Dugonics tér, ahonnan szintén eltűntették a korlátokat és alkalmassá tették pihenésre.

Mindent a gyermekekért

Bár az Aradi vértanúk terét nem azzal a szándékkal építették újjá, hogy játszótér legyen,

egy kicsit mégis azzá lett. Pedig hát a környéken van néhány, játéktérre alkalmas terület, mint például a főiskolai-egyetemi kollégiumok között található „libalegelő”. De hát úgy látszik, játszótérből sosincs elegendő, hát még az olyan városrészekben, ahol csak a terek adnak némi lehetőséget a játéktér, testmozgásra. Ezért lett többek között játszótér az 1960-as évek végén átépített Honvéd tér amely valaha katonai alakulótér volt, de a lakatany megújulása után csak kisebbfajta dzsungel borította a letaposott, poros föld feltáival váltakozva. Most játszótér, a különböző korosztályok számára. Ugyancsak játszótér az 1972-ben több mint egymillió forintért átépített Bartók Béla tér, amely a környék gyermekei számára az egyetlen közeli lehetőség játéktérre, testmozgásra.

Dehát játszótér született a még nem is olyan régen teljesen elhanyagolt Lechner téren, mint ahogyan a Szent György téren is. A pihenésre alkalmas park, vízmedence mellett megtalálhatók a kiépített játszótérek is, a valamikori, porosra kitaposott, hepehupás gyeplégy.

Funkciók változása

A terek sorsa természetesen nemcsak döntés kérdése. Sorsukat, funkciójukat a mindennapi élet igényeihez kell alakítani. A város polgárai nyilván már hatvan-hetven évvel ezelőtt is kiverkedtek volna maguknak a szépen parkosított tereket, vagy játszótéret, ha a város polgárainak életmódja igényelte volna. Dehát akkor még másként éltek az emberek, s másként élt a város is, amelynek terei az árvíz utáni átépítés során születtek. S e terekre is elsősorban mint piacokra volt szükség, hiszen nagyrészt azok látták el a várost élelemmel. Így volt ez még a felszabadulás utáni években is, hiszen a szocialista kereskedelemnek is tekintélyes időre volt szüksége, amíg a város nagy részének ellátását magára vállalhatta. Természetesen még ma is vannak piacok, szükség is van rájuk.

A Marx tér sorsa is külön rege nyíthatna, hiszen nemcsak piacként szolgál, hanem az 1960-as években oda került az autóbusszpályaudvar a Takaréktár utcából, s néhány éve otthont ad a tér az ipari vásárnak is, amely a szűkké vált Horváth Mihály utcából költözött ki. E hármass feladattal természetesen meglehetősen nehezen képes megbírkóznia a tér, amely ezért sincs eddig megfelelően rendezve.

Tény, hogy tereinket mai életformánkhoz igényeinkhez alakítottuk az utóbbi tíz-húsz évben. Talán éppen ezért szoktuk meg oly gyorsan új formájukat, ezért válhattak oly könnyen részévé életünknek. A korábbi piacokból játéktérre, mozgásra, pihenésre és levegőzésre alkalmas terek és parkok lettek, amelyek díszítik és levegősebbé is teszik a várost. Olyanná lettek e terek, hogy megfeleljenek mai életünknek. A következő funkcióváltásra minden bizonnyal csak akkor kell sort keríteni, ha ismét jelentősen megváltozik a város, Szeged élete, amelyhez mindig alkalmazkodniuk kell a tereknek is.

SZÁVAY ISTVÁN

Váci Mihályról nagyon sok embernek-barát-nak, kollégának, ismerősnek lehetnek feledhetetlen emlékei. Írói és költői erényeit kortársak, irodalomtörténészek kötelessége méltatni. Kiemelkedő emberi tulajdonságait, emberi nagyságát megőrizni azonban mindannyiunk feladata, akik valaha találkoztunk vele, megismertük őt.

Azok közé az emberek közé tartozott, akiket az első találkozás alkalmával szívünkbe záruk, s úgy érezzük, mintha mindig ismertük volna. Jómagam néhány feledhetetlen találkozás, beszélgetés emlékét őrzöm, s azokat az élményeket, melyeknek féjérem elbeszélései révén közvetve jutottam a birtokába.

Hegedűs András, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Irodalomtörténeti Tanszékének elhunyt tanszékvezető tanára 1957-ben ismerkedtem meg Váci Mihállyal a Tankönyvkiadónál, ahol akkor a költő dolgozott. Váci örömmel üdvözölte a vidéki irodalomtanárt (H. A. akkor a kőszegi Tanítóképző igazgatója és irodalomtanára volt), aki egy másik költő, Arany János tanári tevékenységét dolgozta fel első könyvében. Barátságuk elmélyült volt, mint azoké, akik tudták egymásról, hogy egy helyről jöttek, s arra hivatottak, hogy más küzdőtéren, de közös célért dolgozzanak.

Emberi kapcsolatuk számai 57-ben kötődtek s csak a költő fájdalmasan korai halálával szakadtak meg.

Hegedűs András néhány alkalommal irodalmi estet szervezett Váci Mihály közreműködésével Győrött, Sopronban, Szegeden (itt éppen halála előtt, 1969. dec. 18-án).

Váci nagyfokú elfoglaltsága miatt több találkozásra és levélváltásra került sor. A levelezés egyik legszebb darabja az a lírai hangű levél, mely a győri rendezvény szervezése előtti levélváltás során íródott. E levél hű tükrö a költő igazi arcának, csodálatos egyéniségének.

Váci Mihályról

Azt példázza, hogy a nagy emberekben nemes szív, példamutató emberség lakozik.

Hegedűs András szerette volna papírra vetni Váciával kapcsolatos élményeit, pedagógiai és közművelődéspolitikai munkásságát, ezért haláláig ereklyeként őrizte a leveleket.

A költő születésének évfordulója inspirált arra, hogy e finom és meleg hangú levelet közlőlegem.

H. E.

Kedves Barátom! Bandikám!

Leveled meg sem érdemlem, olyan szép és szeretettel szóló. Sajnos — én már márciusban nem tudok leutazni Hozzátk. Ha tudnád — mióta nem láttál, hogyan élek és mint temet magam alá a sok kézirat, meghívás, levél, kérvény, értekezlet, megnyitó, felavató, leleplező, beszentelő „rendezvény” és sok, személyes találkozó — megszánna tiszta szívből és könyörögnél az Úristenhez egy-egy jó délelőttért, amikor írni lehetne. Tudod, most volt a választás, előtte, és most, utána, le kell utazni oda. Nyolc községem van. Országgyűlés lesz, áprilisban költészet hete-hava; előre „elkötelezve” majd minden napom, aztán külföldre utazom, aztán élek még egy kicsit és utána meghalok — s nem marad utánam semmi, csak ilyen szép „találkozót lemondó” levelek, válaszok és feljegyzések, megnyitók szövegei és felavató beszédek. S akkor majd, ha azokat olvassák — legalább nem hívnak sehova és én nyugodtan fekszem, békén. Béke poraimra — poraim műveimre.

E sorokból láthatod, hogy régi barátod intézi Hozzád a szót, ki szeret, mert szerető nagy szíve az van — de ideje nincs.

Így hát szeretettel üdvözöl!

Váci Mihály

Bp. 1967. III. 20.

Milliók a betegekért

TUDOMÁNY

Orvostudomány és technika — manapság egyre inkább elválaszthatatlan fogalmak. A jobb-lás-gyógyulás olykor nemcsak az orvos szaktudásán, lelkiismeretességén múlik, hanem a segítőtársával szegődött műszerektől, megbízhatóságuktól is. Ilyenformán a mérnök, a technikus is egyre többször jut szóhoz egy-egy egészségügyi intézmény életében.

Debrecen, Miskolc, Pest és Pécs után elkészült Szegeden az új műveseállomás az Orvostudományi Egyetem dr. Petri Gábor professzor vezette I. számú sebészeti klinikáján. Mint ismeretes, 1954-től idáig is folyt művesekezelés az intézményben, s 1971 óta dolgozik itt az öt angol gyártmányú, több ezer dolláros készülék. Csakhogy ez a rendkívül igényes, több szempontból is „kényes” munka egyetlen szűk kis szobába szorult eddig.

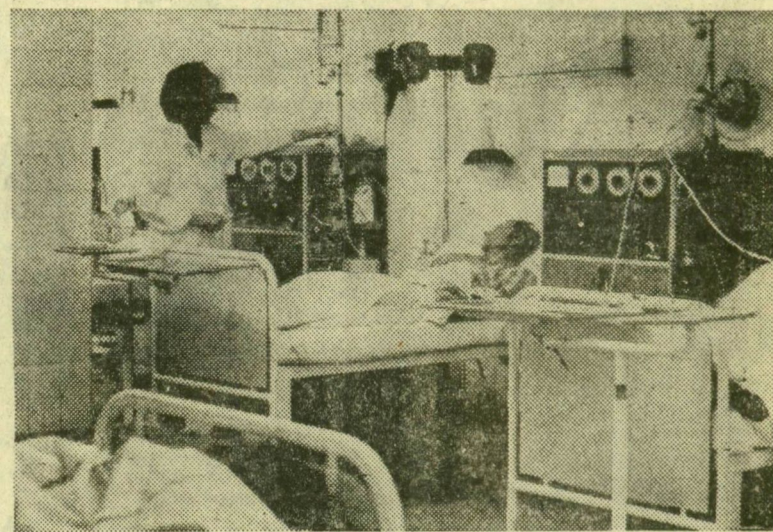
Az Egészségügyi Minisztérium költségvetéséből, mintegy 4 millió forintból jött létre az állomás — tudtuk meg vezetőjétől, dr. Gál György docenstől.

Az udvar eddig szentárolásra használt területén most új épület áll, melynek kezelőszintjét úgy alakították ki, hogy az ide került, fertőzésre különösen érzékeny betegeket a leghigiénikusabb körülmények között láthatásá el. Az osztályra nem szabad utcai cipőben és ruhában belépni, ezért is ilyen összkomfortos az intézet: előszoba és öltözőhelyiség szolgálja a betegek védelmét — és az itt dolgozók kényelmét. A kezelőtől üvegfal választja el az orvosi szobát, s távolabb, a szerelőhelyiség mögött kétágvas elkülönítőt is építettek az esetleges súlyosabb, vagy fertőző betegek részére. A tervezőknek nem éppen szokványi feladatokat kellett megoldaniuk, amikor az egészségügyi szakemberek

otthonában is felszerelhető. A heveny és krónikus veselégtelenségben szenvedő emberek ugyanis nem szorulnak állandó klinikai ellátásra. Általában heti két alkalommal hat-hat órás kezelés miatt kell bejönniük az állomásra. Lélektanilag tehát igen jótékony hatású lenne, ha még ennnyi időt sem kellene családjuktól, otthonuktól távol tölteniük. Az orvosok és technikusok további sikeres együttműködése lehetővé teheti, hogy zavartalan családi élet közepette tartsa fenn a beteg munkára való készségét.

Szegeden évente 1300 alkalommal kapcsolják be ezeket a készülékeket, hogy közreműködésükkel távozzanak el azok a mérgező anyagok a szervezetből, melyeket a vese nem képes kiválasztani. Egyetlen művesekezelés 1800 forintba kerül, de ezeket az anyagi terheket természetesen társadalmunk vállalja magára teljes egészében. Szegeden is korszerű körülmények között fogadja valamennyi betegét a műveseállomás. És az sem mellékes, hogy a gondok sorából kihullott a zsúfoltság okozta nyugtalanság, idegesség is. Márpedig a gyógyászatban ennek nincs helye: az orvosok, ápolónők és betegek közös céljának egyik alapvető feltétele a jó légkör, a jó közérzet.

CHIKÁN ÁGNES

Új műveseállomás az I. számú sebészeti klinikán